

Tillæg

A. Den franska folkfrontens kronologi och utvecklingen i Europa 1932-41

1932-1934

Finanskrisen når Frankrike. *Inrikes*: Industriprod 14% lägre än 1928 Arb. lösheten totalt över 1 milj. Driftsinskr. inom storindustrin leder till sänkt levnadsstandard även för bönderna (sänkta jordbruskspriser) och mellanskikten (massavskedanden inom statl. och komm. förvaltning). Radikala partiet (RP) och socialdemokratiska partiet (SFIO) bildar regering efter valet i maj s.å. SFIO-ledningen vägrar delta i reg och inlägger veto mot RP:s budgetförslag och splittras. RP i majoritet genomdrivar underbalanserad budget och nödförordningar. I avsaknad av stöd från SFIO-gruppen faller regeringen s.a.

Social oro, allm. missnöje med regering och parlament, betalningsskulder till USA, NS' maktövertagande i Tyskland, skapar bas för fransk fascism, finansierad av delar av storkapitalet. 1934 ca 1 milj. org. medlemmar m. infl. i armén. och gendarmeriet. Fackliga rörelsen omf. 1/5 av löntagarna, splittrad. KP isolerat efter kraftig valförlust, medlemsavgång och klassmotklass-taktiken som ser SFIO som huvudfienden. Intellectuella bildar fransk avd. av Muenzenbergs anti-imp. rörelse (Amsterdam-Pleyel-rörelsen).

Utrikes: Närmande Frankrike-Sovjet leder till icke-angreppsavtal 1932 på initiativ av ministerpresidenten Herriot (RP). SUKP och Komintern börjar omvärdera den europeiska kp-taktiken, inför utveckl. i Tyskland.

1934

Inrikes: En omfattande finansskandal med inblandade RP-medlemmar (Stavisky) ger fascist-rörelserna och de paramilitära förbunden anledning till att söka störta republiken via organiserad kaos. Regeringen Daladier (RP) avgår och efterträds av en centerhögerregering. De konservativa förbereder krispolitik till storfinansens förmån. Detta leder till enighet mellan arbetarorganisationerna och enhet mellan SFIO och franska KP. En lyckad motdemonstration parad med ett dygns generalstrejk som lamslår den franska ekonomin org. av CGT - den reformistiskt ledda landsorganisationen - leder till förhandlingar mellan ledningarna för SFIO och KP som krönes med en pakt den 27 juli s.å. (Enhetsfront ovanifrån). KP avstår från kritik av SFIO så länge paktens består. Paktens motiv - en antifascistisk samling av den franska arbetarrörelsens styrkor. En samordnings-komité bildas för att koordinera alla spontant framvuxna s k vigilanskommittéer (vigilans = övervakning) gentemot den franska fascismen. KP's instrument, Amsterdam-Pleyel-rörelsen tjänar som snöplog. Arbetslösheten tilltar. Skuldräntorna till USA växer. Produktionen inskränks. Anslutning för republikens försvar börjar växa bland bönder, småborgeois och mellanskikt. RP's vänster arbetar för enhetsfrontens utvidgning till en antifascistisk folkfront.

Utrikes: Förhandlingar mellan de franska och sovjetiska regeringarna om utvidgning av paktens pågår genom Louis Barthou och Maxim Litvinov. Komintern förbereder VII kongressen och en omläggning till enhetsfrontstaktik för alla europeiska KP. Sovjetisk utrikespolitik och Kominternpolitik alltmer samordnade.

1935

Inrikes: Industriprod. 30% lägre än 1928. Två nationella enhets-regeringar faller på krav om åstrammingsbudget inför parlamentet. Statskassan tömd. Omfattande lån till höjd ränta från utlandet. Socialbudgeten ytterligare nedskrivna. Arbetslösheten överstiger 1 milj. KP föreslår SFIO omedelbar utvidgning till folkfront med RP. samt presenterar ett program inför 1936 års val

upptagande försvar för republiken och socialrättsvisa. SFIO vägrar. Slutet av 1934 är enhetsfronten genomförd i hela landet. Massdemonstrationerna samlar majoriteten mot fascistförbunden. KP förbereder kommunalvalen i oktober med förslag om begränsade reformer för att vinna den lägre medelklassen.

Enhetsfronten förvandlas till en valkoalition. Oktobervalen visar vänstermajoritet med knapp marginal (vänstern 716, högern 650 platser) RP valförlorare. KP som fruktat polarisation med två extremer i landet, föreslår på nytt utvidgning till folkfront. 12 oktober: KP-appell om en bred antifascistisk folkfront för »fred, frihet och bröd«. RP:s vänster under Daladier och Cot understöder ideén. Splittring inom RP-leden och RP-gruppen i regeringen. Folkfronten ett vapen mot RP, så länge den understöder den nationella enighetsregeringen. KP föreslår bildandet av baskommittéer för en folkfront underifrån.

SFIO, fortfarande starkare än KP föreslår gemensamt program för att bilda ett socialistiskt enhetsparti »på ideologisk grund«. KP:s försök att bilda folkfrontskommittéer för utomparlamentarisk massaktion misslyckas. Val till stadsfullmäktige i maj ger kommunistvinster. i industridistriktet på SFIO:s bekostnad. RP bibehåller sina siffror. Högern slagen.

Utrikes: Den fransk-sovjetiska paktens undertecknas av Laval 2 maj. Sovjetreg. införstådd med fransk upprustning (inför det tyska hotet) KP tvingas avstå från sin antiförsvarslinje och går in för ett stöd av regeringens försvarspolitik. KP föreslår folkfront ovanifrån mellan dem, SFIO och RP. och utlovar samarbete även med RP:s moderata flygel i regeringen. Försvarspaktens främsta garant enl. Komintern, ett starkt RP. En gemensam vänsterdelegation »för ömsesidig konsultation« bildas på KP:s initiativ. Motsättningar mellan SFIO och moderata RP-flygeln om ett kommande valprogram. Regeringskris i juni leder till konservativ majoritet i den nya regeringen under Laval.

Utrikes: KP tar initiativ till en 14-juli-rörelse för alla vänsterstyrkor »för republikansk enhet mot inhemska och utländska fiender«. AP-rörelsen och andra antifascistiska intellektuella org. deltar som värddar. Inalles 48 organisationer utgör den s k Folkliga samlingen som firar 14 juli. En nationell kommitté bildas. Manifestationen samlar 300 000 deltagare. i Paris.

Utrikes: Kominterns VII kongress i juli stadfäster folkfronts- och enhetsfronttaktiken.

Utrikes: Det KP-dominerande CGTU (den mindre landsorganisationen) godkänner CGT:s krav för återinträdande. KP initierar »den öppna handens politik« och inbiter hela bondeskiktet, katolska organisationer, vissa konservativa partier och enskilda medlemmar av de paramilitära organisationerna att delta i folkfronten. Försöken stoppas genom SFIO och RP:s vänsterflygel. Folkfronten blir en valkoalition, rotad i partiernas gemensamma valkommittéer. Medlems-siffrorna för KP upp från 29 000 1933 till 74 400 1935. Thorez generalsekreterare. KP föreslår ett valprogram med dagskrav för alla kategorier exploaterade i st f SFIO:s förslag om nationaliseringar av banker och transportmedel mm. Motiv: fruktan för att förlora medelklassen.

1936

Utrikes: Edouard Herriot, RP:s gruppledare i Laval's center-högerregering beslutar att avgå den 16.1. Sedan mitten av 1935 har RP alltmer dragit sig till folkfronten. Herriot avgår även från RP-ledningen och efterträds av Daladier. 22.1. faller Laval-regeringen. En övergångsregering under Sarraut med högerminoritet, varar fram till valen i juni 1936. Fransk-sovjetiska försvarspakten ratificeras i februari.

Utrikes: Tyska trupper marscherar in i Rhenlandet (demilitariserat sedan 1919).

Ingen franskt ingripande.

Utrikes: Ett beslut om att upplösa de paramilitära och fascistiska förbunden hejdas. Vid stora reaktionära demonstrationer görs attentatförsök på Leon Blum, SFIO:s ledare. KP går ut med ett valprogram som appellerar till alla franska krafter för »nationell försoning«. Folkfrontskommittéerna gör gemensam valkampanj i två omgångar efter det franska systemet med ett program för omedelbara dagskrav på KP's och RP's initiativ. Vid sammanräkningen i maj blir SFIO valsegrare på RPs bekostnad. KP fram från 10 till 72 platser i dep. kammaren på SFIO:s bekostnad. Folkfronten fick totalt 378. de konservativa 220 platser. SFIO fick 147 platser gemtemot RPs 106. Blum bildar folkfrontsregering, med RP och KP utanför. KP:s taktik blir att söka bredda sin bas bland de oorganiserade massorna och CGT-organiserade samt att förmå regeringen att bibehålla och stärka den fransk-sovjetiska försvarspakten. Dilemma:

Pakten kunde skapa oenighet mellan alliansens ledande grupper. Försök till stöd bland massorna kunde leda till social oro. Medlemsiffrorna i paritet med SFIOS:s Begynnande strejker i maj leder till riksomfattande strejkrörelse med fabriksokupationer i juni med 1,7 milj. deltagare. KP kräver av Blum omdelbara reformer i enlighet med folkfrontens valprogram. 62 frontorganisationer bildas av KP för att understryka kommunistisk styrka på basplanen. AP-rörelsen öppnar internationell kongress d.å. för världsfred i Bryssel. En kulturhus-organisation omfattar 1936 ca 50 000 medlemmar, huvudsakligen prokommunister. Mellan 7 och 23 maj initierar eller deltar KP i 6 framgångsrika strejker med okupationer inom den avancerade industrin. I juni förlorar partiet kontroll över strejkrörelsen. Genom massivt deltagande av CGT-federationer proklamerar generalstrejker över hela landet. Detta leder till regeringens ingripande och de sk Matignonavlet mellan arbetsköparna och arbetarna. (40-timmarsvecka, 1 veckas betald semester, kollektivavtal, 15% lönehöjningar, obl. skiljedomsrätt, föreningsrätt, medbestämmande i företagen, förstärkande av franska nationalbanken, och rustningsindustrin, fascistförbundens upplösning bl.a.). Francsen devaleras emellertid inom kort och arbetslösheten fortsätter att växa (1 1/2 - 2 milj.). KP anser sig tvingat att stoppa strejkerna. Detta lyckas i augusti. CGT växer från 750 000 till 4 milj. org. medlemmar. I slutet av 1936 kontrollerar KP de största fackförbunden (bl.a. metall, byggnads och järnvägs). Strejkerna skapar oro inom RP, mellanskikten, småborgeoisin och bönderna. KP växer till ca 300 000 medl.

Utrikes: Inbördeskrig i Spanien i mitten av juli. Blumregeringen antar non-interventionspolitiken med engelska, tyska, italienska och senare sovjetiska regeringarna. KP föreslår utbyggnad av folkfronten till en nationell front. SFIO tillbakavisar. Även RP. Motiv: att påverka opinionen för en ren RP-regering? I augusti svänger KP över till motsatt taktik. Komintern fruktar ett ev. fransk-tyskt närmande. (i mars 1935 införs allm. värnplikt i Tyskland, s.å. flottavtal med Storbritt., 1936 Antikominternpakten med Italien och Japan). Vad som eg.skedde var snarare ett närmande till Storbritannien. Löneökningarna utjämnas med prishöjningarna. Arb. lösheten ej hävd. Skuldfrågan till utländskt kapital ej reglerad. Ny devalvering av francsen. KP org. understöd för den spanska folkfrontsregeringen.

Utrikes: Sovjet understöder den spanska folkfronten med vapensändningar. De internationella brigaderna organiseras med franska KPs hjälp. Tänkbart motiv för sovjetisk insats: att avlasta tysk tryck på östeuropa. Tänkbart motiv för KP:s aktiva påtryckningar på franska folkfrontsreg att understödja den spanska folkfrontsreg.: att binda tyska styrkor genom ett ev, franskt ingripande. KP mobiliserar CGT metall o a för en omf. politisk strejk mot reg. på spanska frågan. Den pol. vinsten för KP ringa. KP isoleras inom vänsterdelegationen. Förh. till RP försämrars. Öppna varningar till KP om politisk kris. Oktober. Nov. KP försöker bringa Blumreg. på fall. Blum hotar avgå om KP inte avstår från attacker på SFIO och reg. Förtroendevotum i dec till Blums favör.

1937

Utrikes: Folkfrontstaktiken medför att PCF's karaktär förändras (partiet antar namnet PCF. Parti communiste francais i samband med 14 julimanifestationen 1935). Man anknuter ideologiskt till de republikanska traditionerna, lägger större vikt vid parlamentariskt arbete, har fått viktigt grepp om den fackliga rörelsen, behåskar fackligt och kommunalt flera viktiga områden, främst Parisdistriktet, och blir ett massparti, med basen i arbetarklassen. (302 000 medl. i slutet av 1937, en tiofaldig ökning sedan 1932) Efter den misslyckade kampanjen mot regeringen och Blum omprövar partiet sin inställning och understöder regeringen fram til dess fall i juni s.å. Aktionerna mot fransk nonintervention i Spanien avskrevs. En åtskillnad mellan fackligt och politisk kamp kan urskiljas. I februari har levnadsomkostnaderna ätit upp lönehöjningarna från mitten av föregående år. Blumregeringen föreslår tillfälligt lönestopp, hellre än att släppa guldet fritt och locka utländskt kapital till landet. En politisk demonstration mot fascistorganisationer i Paris i mars framkallar tillfälligt börsras RP hotar att dra tillbaka sina poster i regeringen om socialt lugn inte kan upprätthållas. Ny finanskris i juni öppnar vägen för drastiska nedskärningar i bl a socialbudgeten. Francsens värde på den internationella valutamarknaden ned. Statsskulden till utländska intressen ökar. Regeringen färdig för krisplan. PCF föreslår sin egen medverkan i en förstärkt regering. på villkor att finanspolitiken ändras till arbetarklassens och småborgeoisins fördel. De konservativa (i majoritet i senaten) fruktar emellertid mest av regeringsförslag om

fullmakter på finansområdet och är beredda att söka fälla Blumregeringen. Regeringens RP-medlemmar drar sig ur samarbetet och den 21 juni inlämnar regeringen sin avskedsansökan. Camille Chautemps bildar en krisregering med SFIO-gruppen kvar och genomdriver en devalvering av franses, budgetnedskrivning och högre skatter på konsumtion. PCF vägrar delta i en planerad attack på senaten, föreslagen av SFIO. Fackliga krav på lönehöjningar i juli avslås med PCFs medverkan. Kommunalvalen i oktober ger PCF ökat inflytande (centralmassivet, Provence, förutom de tunga industridistrikten) men visar att SFIO och i synnerhet RP stärkt sina ställningar (PCF 107, SFIO 500 och RP 1 000 fullmäktige av ca. 3 200) Kurvan för antalet nya medlemmar följer kurvan för fackligt nyorganiserade Fabrikscellerna ökar från 600 1934 till 4000 1937/8. 1/3 av partiets medlemmar kommer 1937 från Parisregionen. Oktober 1937: stor kampanj för Spanien misslyckas p g a uteblivet fackligt engagemang. Strejkrörelse i december avbryts sedan RP hotat av bryta med folkfronten. Regeringen avgår i slutet av december på frågan om finanspolitiken.

Utrikes: Under 1937 skulle den fransk-sovjetiska försvarspakten utvidgas till en militärpakt. Chautempsregeringens ovillig. RP gruppen i regeringen förespråkar i stället kontakter med Storbritannien. Moskva-processerna inne på andra året. Tysk diplomatisk frammarsch i östeuropa, Österrike. Tyskt-italienskt engagemang i Spanien.

1938

Inrikes: Ny regering med Chautemps i jan med RP och högerflygelmän ur SFIO. PCF-försök att bredda basen i folkfronten utomparlamentariskt stöter på motstånd från RP och SFIO. Chautemps försök att bredda basen för regeringens nya finanspolitik strandar på opposition från både konservativa och radikala. Regeringen avgår 10 mars. 12 mars tillsätter Blum den andra folkfrontsregeringen (RP och SFIO). PCF lancerar en ny kampanj mot regeringen för massiv hjälp till den spanska folkfrontsregeringen med möjlig effekt av att bryta det alltmer öppna samarbetet med Storbritannien i dess politik för avspänning och goda relationer med Tyskland och Italien. Planerna på en kommande tysk annektering av Österrike klarnar. Blumregeringen avgår 8 april efter senatens vägran att godkänna finanspolitiken, och efterträds av Edouard Daladier (RP) som bildar en centerhögerregering utan SFIO. Generalstrejk inom metallindustrin 11 april. slutar i nederlag. Skattehöjning 8% och förlängd arbetsvecka. CGT börjar avtappas på medlemmar. PCFs moderationspolitik leder till kraftig medlemsavtappning. Daladier låter stänga gränserna till Spanien. PCF beslutar om kamp mot regeringen och försvar för löntagarkraven på sänkta skatter och kortare arbetsvecka. Lokala PCF-avdelningar försöker skapa »enhetfront från basen. Åtföljs i juli av centrala anfall på både RP och SFIO. Enhetsfronten upphör praktiskt att fungera. Folkfronten mister sin kraft. En förnyad kampanj för hjälp till spanska folkfrontstreg. misslyckas i brist på fackligt understöd. Försök att bilda folkfrontskongresser likeså. PCFs politik blir alltmer beroende av regeringens handlande. PCF beslutar om moderation. I augusti regeringsbeslut om förlängd arbetsvecka. PCF understödjer strejker i medvetande om stigande missnöje bland CGT och partimedlemmar. Dessa kommer av sig i samband med Münchenförhandlingarna om Tjeckoslovakien mellan Tyskland, Frankrike, Storbritannien och Italien. PCF föreslår att sända en fransk delegation till förhandlingarna som ger uttryck för det franska folkets fasta beslut att understödja Tj. Förslaget avslås av regeringen. Sedan Hitler vägrat gå med på den brittiske premiärministern Chamberlains plan, inför Tj. reg. generalmobilisering och franska reg. delmobilisering. Storbrit. mob. flotta, PCF understödjer franska reg. beslutet. Strejkrörelsen inställs. Daladierreg. kort efter överens med brit., it. och ty. reg om en fyrstadspakt för eur. säkerhet i strid med fransk-sovjetiska pakt. Oktober: Daladier begär fullmakt om försvars- och finanspolitiken. PCF vägrar. SFIO går delvis med på reg. förslagen eller avstår. Majoriteten i folkfronten bryts. De två gemensamma frontorganen i upplösning - Vänsterdelegationen och nationella folkfrontskommittén. Resterna av denna beslutar bryta med PCF i slutet av månaden. SFIO understödjer dock PCF. I november avgår de sista RP-repr. ur kommittén. PCF försöker fälla Daladierreg. genom en kampanj mot reg. försvars- och finanspol. Reg. utvidgas till höger, höjer skatterna, stoppar de sociala hjälpprogrammen. Omfattande strejker mot reg. politiken 21 november. Den viktigaste bilindustrin ockuperas. Regeringen sätter in kravallpolis. Fyra dagars hårda strider. Av över 100 000 strejkande avskedas 25 000. Generalstrejk 30 nov. trots reg rekvisition av alla transportmedel. Stort nederlag för CGT. Medlemsantalet ned succ. från 3,5

milj. i början av året till 2,5 milj. i augusti och till 1,8 milj. efter nov. strejkerna. PCF fortsätter ensamma enhetsfronts- och folkfrontsarbetet fram till tysk-sovjetiska paktens, då partiet förbjuds och går under jorden. I september 1939 avslutas folkfrontspolitiken för PCFs del genom beslut från Komintern.

1941

Inte förrän det tyska angreppet på Sovjet inleddes upptas officiellt samarbetet med SFIO och RP, denna gång tillsammans med konservativa krafter i samband med skapandet av en nationell front gentemot den tyska ockupanten. Fronten bibehålls de första efterkrigsåren med PCF-representation i den franska regeringen under De Gaulle.

B. Bakgrundsdata om det franska näringslivets struktur.

Jordbruket

1911 utgjordes 56% av befolkningen av bönder

1936 utgjordes 48% av befolkningen af bönder

Utvecklingen motsvarar vad som skedde i USA mellan 1910 och 1930.

1 68 av de 90 franska departementen var bönderna 1936 i majoritet.

I bara 3 var stadsbefolkningen större än 60%.

1936 fanns 17 städer med mer än 100 000 invånare.

Av den totala befolkningen 1934 på 42 miljoner levde 4 miljoner i städer med färre än 100 000 invånare.

1931 var av totala antalet sysselsatta personer - 21,6 miljoner - 35% sysselsatta i jordbruk med binärningar.

75% av bondebefolkningen ägde 1934 egen jord.

2% av jordegendomarna var samma år större än 50 hektar, och omfattade mer än 30% av all odlingsbar jord.

25% av jordegendomarna var mindre än 1 hektar

47% av jordegendomarna låg mellan 1 och 10 hektar.

25% av den franska odlingsbara jorden ansågs 1934 vara för mager för att vara ekonomisk. I nordvästra Frankrike var 50% av odlingsbar jord överdrivet uppstyckad för att mekanisering skulle löna sig.

Under första världskriget decimerades den franska bondeklassen mer än arbetarklassen (ca 4 miljoner).

Följande karakteristiska drag inom ekonomi och politiken kan sägas ha bidragit till den franska bondeklassens negativa inställning till stat, partiväsen, fascism och storfinans samt benägenhet för anslutning till vänstersidan under Folkfronten:

(1) Priserna på jordbruksprodukter höll sig på hög nivå fram till krisen 1932.

(2) Det franska jordbruket var självförsörjande.

(3) Skyddstullarna var höga

(4) Ålderdomlig teknik inom större delen av jordbruket. Andelen konstgödsle under det europeiska genomsnittet.

(5) Starkt motstånd mot alla slag av kooperativt jordbruk.

(6) Kreditstramningen från 1932 drabbade i hög grad bönderna.

(7) Utbildningsstandarden låg inom jordbruk och boskapskötsel från statlig och kommunal sida.

- (8) 1934 hade vin- och vetepriserna sjunkit med 14% resp. 25% under förkrigsvärdet (1932 = 6). Lönerna dock högre än före kriget. Priserna på jordbruksredskap och maskiner höga p g a monopol. Att minska produktionskostnader inom jordbruk och binäringar via rationaliseringar svårt.
- (9) Priskarteller och trustbildningar inom konstgödsel, kvarnindustri och sockerraffinering tvingade bönderna att betala mellanskillnader mellan försålda produkter och lagerhållning. Försök till försäljning med illegala priser motarbetades av staten.
- (10) CGT-förslag om ett nationellt veteråd som skulle fixera priser på jordbruksprodukter till böndernas fördel hade framgång.
- (11) Regeringsväxlingar omöjliggjorde en statlig konsekvent jordbrukspolitik. 1933 beslöt t ex den dåvarande radikal-socialistiska regeringen under Herriot att införa fixerade priser på vete genom ändrad lagstiftning. Denna visade sig ineffektiv genom motstånd från främst Banque de France som effektivt bromsade jordbrukspolitiken genom utpressning från storfinansens sida. Regeringen föll och ersattes med en konservativ regering under Flandin som vägrade att köpa vetet enligt minimipriset. Som en följd härav steg brödkrisen i storstäderna, medan bönderna p g a kreditrestriktioner tvingades lagra vetet eller sälja det till illegala priser.

Industrin

Frankrike var vid denna tid i hög grad fortfarande dominerat av småföretagen numerärt sett. 1931 var 64% av de 1,6 miljonerna registrerade företagen *utan anställda* dvs att betrakta som *familjeföretag*. 34% av de övriga hade färre än 10 anställda. Bara 0,5% hade fler än 100 anställda.

2 miljoner sk hantverksdominerade företag fanns, de flesta icke-registr. 2/5 av dessa återfanns på landsbygden.

1934 fanns i Frankrike 400 städer med ca än 10 000 invånare landsbygdenscentra. Av rena affärsföretag (butiker etc.) hade 98% färre än 10 anställda. Liksom i jordbruket saknades i stort möjligheter och förståelse för rationalisering, modern teknik etc.

1934 arbetade 43% av alla löntagare i företaget med mer än 100 anställda.

Totalt antal löntagare inom industrin var samma år ca 6,5 *miljoner*. Detta innebär en 80% ökning sedan 1908.

Slutsatser: Fransk medelklass av stor betydelse. Å ena sidan en liten starkt koncentrerad modern storindustri med hög arbetsintensivitet förlagd till storstäderna inom avancerade brancher. Å den andra en utbredd småföretagsamhet, omodern och familjeskött samt spridd på landsorten. och arbetande inom sektorer för jordbruk, reparation, livsmedel etc. Typiska småbranscher är t ex konfektyr, konfektion, glas, silversmide, haute couture' etc. vanligen koncentrerad till Parisregionen och Lyondistriktet.

Fransk fackförbundsstrategi utgick efter första världskriget från att kapitalismen skulle ha försvagats av kriget och att strejkvapnet skulle vara det mest effektiva för att få bukt med dess makt. Strejkerna skulle därför kombinera lönekrav med politiska krav. I själva verket behövdes stora kapitalmängder för att återuppbygga industristrukturen i Nordfrankrike. Genom införlivandet av Elsass-Lothringen fick storfinansen tillgång till järn, bauxit, pottaska m.m. vilket tillsammans med kolet och oljan möjliggjorde uppbyggandet av en modern storindustri i denna del av landet. En mycket snabb expansion lade grunden till monopolisering i de mest svancerade industrigrenarna och en koncentration och centralisation av kapitalet runt Banque de France.

Men, minskad befolkning, ett utvecklat kolonialimperium och långsamt förändrade levnadsvanor, gjorde att den inhemska marknaden blev för liten för att kunna absorbera den stigande produktionen. Därför ingick den franska monopolkapitalet långtgående pris- och marknadsöverenskommelser med andra länder, och i synnerhet med Tyskland. Ett resultat av dessa var det sk fransk-tyska stålfördraget, förebilden till 50-talet kol- och stålunion. En vidare integration kunde ske. Dessförinnan, 1919 hade marken förberetts. Då sammanslöt sig de två största arbetsgivarorganisationerna Comité des Forges (stål- och krigsindustri) med Comité Centrale des Houillères (kol, elkraft) till det mäktiga Confédération Générale de la Production (CGPF) samt ca 1 500 smärre organisationer inom industrins avancerade sektorer och kunde inleda en framgångsrik offensiv gentemot den fackliga rörelsen - för tillfället splittrad mellan en reformistisk gren (CGT) och en kommunistdominerad (CGTU).

Genom sina förbindelser med den största banken - Banque de France och dess sk regentråd (säte för representanter för de tvåhundra familjerna) kunde man praktiskt taget styra de franska regeringarnas skatte- och finanspolitik till storindustrins fördel. *Däremot uteslöts småföretagarna ur dessa kretsar.*

De började söka hjälp hos den fackliga rörelsen. Storindustrin kunde i skydd av lager genomföra hemliga priskarteller som regeringen saknade möjlighet att avslöja. De stora kapitalrörelserna gick finansdepartementet förbi. Som ett exempel på den extrema maktanhopning som det franska storkapitalet kunnat tillförskansa sig efter nordfrankrikes återuppbyggnad kan nämnas att 150 personer, alla tillhörande de tvåhundra familjerna, innehade över 1900 av de ledande posterna inom statlig och privat administration i viktiga näringslivsgrenar som kol, elkraft, stål, olja, petrokemi, banker, departement, försäkringsbolag, kommunikationer etc. Under den stora världskrisen 1929-34 minskade de franska småföretagens vinst marginaler med 66% från 1929. Storindustrin, däremot kunde under samma period tillförsäkra sig vinstökningar på genomsnittligt 29%.

1920-36. det franska monopolkapitalets första skede.

Det var i första hand arbetarpartierna och deras organisationer som tog fram det avslöjande materialet. Man drev en hård propaganda riktad till småborgeoisien och visade att den bara hade ett alternativ - att gå åt vänster. Den allmänna meningen blev alltmer att den fria företagsamhetens period hade gått i graven. Stark blev övertygelsen bland småföretagarna och affärsmännen, när det framgick att om staten inte kunde bevilja dem krediter för investeringar för modernisering etc, så vägrade storbankerna och deras förbundna att ha med dem att göra. Vad vi bevitnar är en försenad monopolkapitalistisk utveckling där internationella intressen spelar stor roll, en utveckling som koncentrerar sig till Paris, Lyon och de norra departementen och lämnar resten av landet åt bönder och småborgeois. Ett klivet land - ekonomiskt, politiskt och socialt. Och arbetarklassen var splittrad i storfinansens centrum - Paris. Det var härifrån rörelsen skulle utgå.

I fransk litteratur om denna utveckling talas härdanefters dels om det nationella kapitalet (små- och mellanstor industri inom de traditionella sektorerna och det internationella finanskapitalet (koncerner, trustar, oligopol etc runt Banque de France, Credit Lyonnais - dominerat av de 200 familjerna och utländska intressen. Dem emellan härskar en motsättning som politiskt givit uttryck i två slags regeringsmodeller. Dels center-vänstermodellen, den s k *Cartel de Gauche*, mellan socialdemokrater i minoritet och småföretagen och böndernas parti radikal socialistiska partiet, dels center-högermodellen, den s k *Union Nationale*, där RP i majoritet regerade med de konservativa partierna.

Den offentliga sektorn

Om bönderna p g a världskrisen långsamt kom att tendera åt vänster gällde detta i högre grad den offentliga sektorns tjänstemannagrupper. I andra länder vände sig dessa under perioden åt höger. I Frankrike inledde de tvärtom intima förbindelser med arbetarrörelsen och dess partier, och kom att spela en ledande roll i folkfronten från 1936. Majoriteten var redan innan organiserad i CGT och/eller medlemmar i SFIO (det socialdemokratiska partiet). Mellan 1906 och 1931 ökade antalet tjänstemän i den statliga och kommunala förvaltningen från 549 000 till 787 000 eller med 43%. 1931 var 6% av alla löntagare tjänstemän inom dessa sektorer. Räknas tjänstemän inom den militära sektorn in stiger procentsiffran till 10. På toppen av denna hierarki skapades ett kast av höga byråkrater, som rekryterats ur de högre klasserna. Men de 100 000-tals lägre tjänstemännen som anställdes under tjugotalet kom från arbetar- och bondeklasserna. Tjänstemännens rätt att organisera sig kom först 1934. Deras hårda kamp för att nå full status förde dem allt närmare den organiserade arbetarrörelsen.

Omedelbart innan CGTs och CGTUs förening i mars 1936 kunde de två organisationerna tillsammans räkna 335 000 medlemmar med tjänstemansstatus inom offentlig och privat sektor. Av dessa utgjordes 42% av sådana som arbetade inom den statliga och den kommunala administrationen.

De bildade ett eget fackförbund i det nya CGT. Deras inställning i politiska frågor inom CGTs program var att de republikanska institutionerna skulle behållas och att deflationspolitiken skulle stoppas. Då de flesta regeringar försökt balansera den offentliga delen av budgeten genom

lönestopp eller inskränkningar av anställningstillfällena betraktades dessa tjänstemän inte längre som en privilegerad grupp av vare sig arbetarklassen eller bondeklassen.

Finanskrisen

Den ekonomiska krisen kom med ett par års försening till Frankrike. 1935 började de flesta industrialiserade europeiska länder återhämta sig och produktions- och konsumtionskurvorna steg. Den franska industriproduktionen nådde däremot ett nytt lågvattenmärke - eller 72,5% av 1929 års genomsnitt. Samma år var siffran 105,6% för Storbritannien och 94% för Tyskland. På krisens höjdpunkt var det totala antalet arbetslösa i Frankrike 850 000 eller 8% av alla löntagare i industrin, handeln och jordbruket. Denna siffra - låg jämförd med ex. den tyska i motsvarande kulmen, måste ses i samband med den mycket spridda siffran för antalet partiellt arbetslösa. 1935 var 45% av alla löntagare sysselsatta mindre än 48 timmar per vecka. Exakta siffror finns inte att tillgå. Dock uppskattades procentsiffran anställa inom företaget med mer än 100 anställda ha varit 39% av siffran från motsvarande månad 1930 = 100.

Löner

Stora skillnader fanns mellan genomsnittslöner för arbetarklassen och för reallöner för särskilda tjänstemannagrupper. Mellan 1930 och 1935 var den genomsnittliga minskningen per timlön 7% och per dagslön 12%. Under samma period föll levnadskostnadsindex med 22% (i Paris endast 13%). Vissa kategorier arbetare hade därför fått en avsevärd ökning av reallönen. I vissa regioner och för vissa arbetargrupper (konfektion, varuhus) sjönk dock lönerna mycket starkt. I oktober 1934 (som ett resultat av ökad arbetslöshet partiellt och totalt) var den totala lönesumman 30% mindre än 1930. 1935 vet man att gruvarbetarlönerna minskade med 3-5% jämfört med föregående år.

Denna allvarliga situation innebar ändrade attityder inom arbetarklassen under folkfrontens bildande och fram till den sociala utbrottet 1936. Det relativt låga antalet helt arbetslösa (utgjordes bl a av immigrantarbetare) hindrade arbetarklassen att gå till höger i desperat behov efter arbete som i Tyskland. Många kategorier yrkesarbetare hade lyckats bibehålla sina löner trots krisen. Den styrka detta gav dem bidrog till framgången i det sk Martignonförhandlingarna gentemot arbetsgivarorganisationerna 1936. Men den stora massan partiellt arbetslösa som hade mindre lön och reducerad arbetstid var den som gick i spetsen för att helt kasta det dåvarande systemet över ända, och den som kom att leda de stora strejkerna och fabriksockupationerna samma år.

Den politiska atmosfären innan Folkfronten

Den gemensamma nämnaren för arbetarnas och böndernas aspirationer var innan folkfrontens bildande 1935 lättare att finna (än den hade varit under andra omständigheter). De upprejade politiska kriserna i regeringarna, den snabba växlingen mellan de kombinationer som sattes upp samt den politiska instabiliteten inom grupper med olika motsättningar till höger om mitten samt det faktum att väljarkårens mening konstant knäslattes efter varje val tvingade många politiskt indifferentia eller centerväljare att vika av åt vänster och sätta sina förhoppningar till arbetarklassens gryende enighet, och offensiva vilja till förändring. Alla var klara över att de 200 familjerna kunde manipulera tom den starkaste centervänsterregering efter kort tid.

De kravaller och manifestationer som genomfördes av den extrema högern ledde aldrig till öppet deltagande från storfinsansens eller krigsmaktens sida.

Den ideologiska svadan och den perfekta marschordningen, den moderna utrustningen uppvägs aldrig av något konkret utarbetat borgerligt alternativ. Den högre byråkratin hade visserligen en konservativ inställning till varje slags demokratisering av de traditionella institutionerna men att aktivt kräva dessas avskaffande till förmån för en korporativ lösning var dem - vid detta tillfälle motbudande. Anslutningen från de självägande bönderna sida kom aldrig till stånd. När å andra sidan CGT väjdade till hela franska folket om öppet försvar av demokratin mot fascismen genom att kräva generalstrejk den 12 februari 1934, 6 dagar efter den största högerextremistiska manifestationen, så var uppslutningen kompakt. För första gången i fransk historia hade en arbetarorganisation direkt vänt sig till grupper utanför arbetarklassen. Mer än 1 miljon strejkade enbart i Parisregionen. Både socialister och kommunister deltog - också för första gången. På så sätt kan man säga att de fascistiska demonstrationerna och kravallerna ledde till en landsomfattande uppslutning som förr eller senare hade kommit men som nu kom att leda till en

organiserad front mot storfinsansen och fascismen ledd av arbetarklassen. Den kom att bestå fram til 1938.

Litteratur

- Annie Kriegel, *Le socialisme français et le pouvoir*, EDI, Paris 1966.
 Histoire de PCF, *Manual* (PCFs auktoriserade historia), Ed. Sociales, Paris 1964.
 Maurice Thorez, *Oeuvres Choisies*, Tome I, Ed. Sociales 1967.
 David Brower, *The french Communist Party and the Popular Front*, New York, 1969.
 Daniel Guerin, *Front populaire, révolution manquée*, Maspero, Paris 1970.
 Jane Degras (ed), *The Communist International*, Vol. 3, Frank Cass, London 1971.
 M. Drachovitch, B. Lazitch, *The Comintern*, Hoover Inst. Publications Praeger, 1966.
 Die Kommunistische Internationale, Dietz Verlag, Berlin 1970.
 Georg Dimitrov, *For a United and Popular Front*, Sofia Press, förm. 1969.
 Georg Lefranc, *Juin 36*, Juillard, Paris 1970.
 A. Barjonet, CGT, Ed. du Seuil.
 Henry W. Ehrmann, *Franch Labor from Popular Front to Liberation*, Oxford University Press, New York 1947.
 Gordon Wright, *Rural Revolution in France*, Stanford Univ. Press 1968.
 David Caute, *Communism and the french Intellectuals*, Andre Deutsch, London 1964.
 J. Plomyène & R. Lasierra, *Les Fascismes français 1923-63*, Fd du Seuil, Paris 1963.